

OBSAH

Jiří Knapík

Editorial

(9–10)

Osobnosti na křižovatce dějin

Leoš a Ulla Zeman

Kdo byla matka královny Alžběty Rejčky?

(13–36)

Robert Antonín

Druhý život českého krále Rudolfa Habsburského ve světě českých kronik

(37–49)

Irena Korbelářová

Dominační z Karlsbrunnu

K osudům a životnímu stylu slezských erbovních měšťanů barokní doby

(51–75)

Jiří Mátl

Dva osudy v jednom?

Osud největší encyklopedie českého středověku Liber Viginti Arcium
a příběh jejího autora Pavla Žídka aneb když si to s někým rozházet, tak s každým...

(77–91)

Jaromír Olšovský

Franz Zachariáš Schwabe von Schwabenheim, Salomon Steinhof, Antonio Stanetti a další
sochařské osobnosti v kontextu objednatelských vztahů. K dějinám barokního sochařství
na území těšínského knížectví

(93–105)

Jana Vávrová Mašková

Heretické hnutí Jakoba Franka, jeho pobyt na Moravě a stručný nástin jeho vlivu na vývoj
středoevropského judaismu

(107–122)

Andrea Pokludová

Mediální obraz osobnosti Hanse Kudlicha v jeho rodném regionu v druhé polovině
19. a na počátku 20. století
(123–149)

Martin Pelc

Ke stému výročí úmrtí klasického filologa Josefa Marii Stowassera,
aneb po stopách excentrika Hundertwassera do Opavy?
(151–162)

VARIA

Paola Slavičková

Recepce jiných právních předpisů do raně novověkého městského práva
na příkladu institutu poručenství nezletilých osob
(165–175)

Libor Kysučan

Antika v latinské barokní literatuře českých zemí
(177–189)

Karla Vymětalová – Zdeněk Jirásek

Recepce antiky v středoškolských učebnicích zemí socialistického bloku
v 50. a 60. letech 20. století
(191–229)

Jiří Knapík

Filumenie jako příklad socialistického sběratelství
v 50. a 60. letech 20. století
(231–242)

MISCELANEA

Pavel Šopák

Oskar Wittek: architektura jako monument
(245–249)

MATERIÁLY A DOKUMENTY

Jiří Křest'án

„Když je třeba, jde se přes mrtvolu.“ Zdeněk Nejedlý v denících Jaroslava Kojzara
(253–286)

ROZHLEDY

Martin Pelc

Projekt „Historizace střední Evropy jako platforma pro vzdělávání a zapojení současných a budoucích vědecko-výzkumných pracovníků do mezinárodních vědecko-výzkumných aktivit“ v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 2.3 (289–290)

RECENZE A ANOTACE

(293–321)

- DOLEŽALOVÁ, Eva – MEDUNA, Petr (eds.): *Co můj kostel dnes má, nemůže kníže odnít*. Věnováno Petru Sommerovi k životnímu jubileu. (Josef Šrámek)
- KERNBACH, Anna: *Vincenciova a Jarlobova kronika v kontextu svého vzniku. K dějepiscetví přemyslovského období*. (Josef Šrámek)
- HAVLÍKOVÁ, Marie – Binková, Simona: *Fernão Lopes, Kronika vlády D. Pedra I*. (Michaela Malaníková)
- JAN, Libor – KACETL, Jiří a kol.: *Pocta králi. K 730. výročí smrti českého krále, rakouského vévody a moravského markraběte Přemysla Otakara II*. (Tomáš Somer)
- ANTONÍN, Robert: *Zabraněná politika krále Václava II. v letech 1283–1300*. (Jakub Mamula)
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana: *Písemná komunikace mezi českými královskými městy v době předbělohorské na příkladu Nového Města pražského a polabského pětíměstí*. (Martin Čapský)
- ČAPSKÁ, Veronika: *Představy společnosti a strategie sebe prezentace. Řád servitů v habsburské monarchii (1613–1780)*. (Zdeněk Vybíral)
- UHLÍŘ, Dušan: *Slezský šlechtic Felix Lichnovský. Poslední láska kněžny Zabáňské*. (Martin Sosna)
- MALÝ, Tomáš – MAŇAS, Vladimír – ORLITA, Zdeněk: *Vnitřní krajina zmiřelého města. Náboženská bratrstva barokního Brna*. (Michaela Kokojanová)
- PELC, Martin: *Umění putovat. Dějiny německých spolků v českých zemích*. (Tomasz Przerwa)
- ŘEPA, Milan: *19. století v nás. Modeby, instituce a reprezentace, které přetrvaly*. (Iveta Fürstová)
- SAVICKÝ, Nikolaj: *Francouzské moderní umění a česká politika v letech 1900–1939*. (Pavel Šopák)
- „Transporte in den Tod“. *Die Ermordung von Patienten aus dem Regierungsbezirk Troppau (Reichsgau Sudetenland) in der „Euthanasie“-Anstalt Pirna-Sonnenstein 1940/41*. (Jiří Knapík, Jaromíra Knapíková)
- ČECH, Pavel: *Francouzsko-české vztahy v oblasti překladu (1945–1953)*. (Jiří Hnilica)
- MERVART, Jan: *Naděje a iluze. Čeští a slovenští spisovatelé v reformním hnutí šedesátých let*. (Jiří Knapík)
- HEACOX, Kim: *An American Idea: The Making of the National Parks*. (Miloš Zapletal)

REGIONALIA

- Hlučínsko (Vlastivědný časopis Muzea Hlučínska)*. (David Váhala)
- RATAJ, Michael: *Opavský tisk po roce 1989*. (Jiří Knapík)

KRONIKA

(325–349)

- Oblédnutí za činností Ústavu historických věd od roku 2010 do června 2011* (Jiří Knapík)
Výzkumný záměr Slezsko v dějinách českého státu a střední Evropy v roce 2011 (Zdeněk Jirásek)
XVIII. Letní škola klasických studií, Opava 2010 (Karla Vymětalová)
125. kongres Americké historické asociace, Boston 6.–9. ledna 2011 (Veronika Čápská)
Král, který létal. Konference z 26. a 27. května 2011 v Ostravě. (Hana Míketová)
Muzea, památky a konzervace 2010 – Museums, Monuments and Conservation 2010
(Zuzana Sedlářová, David Váhala)
Vliv muzeologie na rozvoj muzeí v České a Slovenské republice – 20 let muzeologie na Slezské univerzitě v Opavě. (Zuzana Sedlářová, David Váhala)
Konference Muzea, památky a konzervace 2011 – Museums, Monuments and Conservation 2011. (Zuzana Sedlářová, David Váhala)
Konference konzervátorů-restaurátorů 2011 (Zuzana Sedlářová, David Váhala)
Workshop „Digitalizace pramenů a správa dat v paměťových institucích“ (David Váhala)
Ing. Jiří Štátný 30. března 1943 – 9. září 2011 (Petr Vojtal)

Seznam přispěvatelů

(351–354)

Pokyny pro autory příspěvků

(355)

Seznam přispěvatelů

Mgr. Robert Antonín, Ph.D. (nar. 1977 ve Svitavách) vystudoval historii a filozofii na FF MU v Brně, kde v roce 2008 také získal titul Ph.D. (dizertační práce: *Zabraněná politika krále Václava II. v letech 1283–1300*, vydáno knižně v Brně roku 2009). Od roku 2005 byl zaměstnán jako výzkumný pracovník Výzkumného střediska pro dějiny střední Evropy, prameny, země, kultura při FF MU v Brně. V současné době působí jako odborný asistent na ÚHV FPF SU v Opavě. Zaměřuje se na dějiny vrcholného středověku, česko-polské vztahy, filozofii dějin a středověké narativní prameny. Společně s Tomášem Borovským je autorem monografie *Panovnické vjezdy na středověké Moravě* (Brno 2009).

Kontakt: robert.antonin@seznam.cz

Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc. (nar. 1957 v Trutnově) vystudoval odbornou historii na Univerzitě Palackého. Od roku 1981 pracoval ve Slezském ústavu ČSAV v Opavě, od r. 1990 působí na Slezské univerzitě v Opavě, kde zastával řadu akademických funkcí – proděkan, děkan, rektor. Do února 2011 byl děkanem FPF SU v Opavě, od listopadu 2010 je též primátorem Statutárního města Opavy. Specializuje se na nejnovější dějiny české, československé a středoevropské, na problematiku česko-polských styků, dějin Slezska a na problematiku hospodářských dějin. Je autorem či spoluautorem 14 monografií, více než 150 studií, mnoha populačních článků, spolupracuje s televizí, rozhlasem a tiskem. Člen mnoha vědeckých rad (včetně VR AV ČR) doma i v zahraničí, redakčních rad, odborných komisí a výborů, místopředseda Národního komitétu historiků atd. (detailní informace na www/slu.cz). Působil na mnoha domácích i zahraničních univerzitách.

Kontakt: zdenek.jirasek@fpf.slu.cz

Doc. PhDr. Jiří Knapík, Ph.D. (nar. 1975 v Opavě) vystudoval historii na FPF Slezské univerzity v Opavě. Je vedoucím Ústavu historických věd FPF SU, na němž působí od září 2000. Zabývá se kulturní politikou v Československu po roce 1945 a společenskými aspekty volného času v 50. a 60. letech 20. století. Habilitoval se na FHS Univerzity Hradec Králové prací *V zajištění moci Kulturní politika, její systém a aktéři 1948–1956* (Praha, Libri 2006) a kromě jiných knih naposledy publikoval obsáhlou práci *Přívodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967* (Praha, Academia 2011, společně M. Francem a kol.). Věnuje se také dějinám Českého Slezska ve 20. století (mj. *Slezský studijní ústav v Opavě 1945–1958*, Praha 2004; „*Slezský konzulát“ v Praze. Od Slezanu ke Slezskému kulturnímu ústavu 1906–1945*, Opava 2010, společně s J. Knapíkovou). Je členem oborových rad doktorského studia na FPF SU a FSV Univerzity Karlovy, Vědeckých rad FPF SU a FSV Univerzity Karlovy a Akademické rady Literární akademie Soukromé vysoké školy J. Škvoreckého, dále je členem redakčních rad časopisů *Soudobé dějiny*, *Slezský sborník*, *Kuděj*, *Marginalia Historica*, *Dvacáté století*. V rámci Grantové agentury ČR od roku 2011 působí v panelu pro dějiny 19. a 20. století.

Kontakt: jiri.knapik@fpf.slu.cz

Prof. PhDr. Irena Korbelářová, Dr. (nar. 1963) absolvovala obor archivnictví na FF Univerzity Karlovy a postgraduální studium českých dějin na Univerzity Palackého. V r. 2005 se habilitovala na Univerzitě Hradec Králové a roku 2010 byla jmenována profesorkou. V r. 1988 nastoupila do Slezského ústavu ČSAV v Opavě, od r. 1993 působí na Slezské univerzitě v Opavě, kde přednáší pomocné vědy historické, dějiny správy a archivnictví. Odborně se zabývá dějinami Slezska, zvláště dějinami měst, a vydáváním prací k dějinám raného novověku.

Kontakt: irena.korbelarova@fpf.slu.cz

Mgr. Jana Vávrová Mašková (nar. 1973 v Boskovicích) vystudovala historii a religionistiku na FF Masarykovy univerzity v Brně. V současné době dokončuje doktorské studium na Ústavu religionistiky FF Masarykovy univerzity. Zabývá se tématem romské religiozity v městském prostředí ČR. V současné době pracuje pro Centrum pro studium náboženství Číny a Japonska na FF Masarykovy univerzity, projekt spolufinancovaný Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci OPVK.

Kontakt: janamasko@gmail.com

Ing. Mgr. Jaromír Olšovský, Ph.D. (nar. 1966 v Ostravě) vystudoval dějiny umění a odbornou historii na Masarykově univerzitě. Studoval rovněž dějiny umění a architektury na Středoevropské univerzitě v Praze (1995). V r. 2007 obhájil na Masarykově univerzitě doktorskou práci na téma barokního sochařství v Rakouském Slezsku v letech 1650–1800. Od r. 1995 kurátor umělecko-historického oddělení Slezského zemského muzea v Opavě. Zabývá se uměním raného novověku, především barokním sochařstvím ve Slezsku a na Moravě, barokní ikonografií a emblematickou.

Kontakt: jaromir.olsovsky@szmo.cz

Mgr. Martin Pelc, Ph.D. (nar. 1980 v Bílovci) vystudoval historii na FPF Slezské univerzity v Opavě. V r. 2008 obhájil disertační práci o německých turistických spolcích v českých zemích. V současné době působí jako odborný asistent na ÚHV FPF SU v Opavě. Zabývá se kulturními a sociálními dějinami 19. a první poloviny 20. století, specializuje se na dějiny volného času. Je autorem knih: *Struktury opavského sportu 1850–1938* (Opava 2009), *Umění putovat. Dějiny německých turistických spolků v českých zemích* (Brno 2009) a spoluautorem knihy *Opava – Vídeň. Městská kultura 19. století mezi periferií a centrem* (Opava 2011).

Kontakt: pelcm@centrum.cz

PhDr. Andrea Pokludová, Ph.D. (nar. 1975 v Ostravě) vystudovala historii na FF Ostravské univerzity (2002 Ph.D., 2011 PhDr.). Od roku 2011 členkou Katedry dějin umění a kulturního dědictví na FF OU v Ostravě. Zabývá se především rolí a funkcí středních vrstev občanské společnosti v urbánních dějinách druhé poloviny 19. a počátku 20. století. Autorka monografií *Formování inteligence na Moravě a ve Slezsku 1857–1910* (Opava 2008) a *Obecní rada Opavy 1850–1912. Komunální samospráva zemského hlavního města a její reprezentanti*. (Opava 2007); spoluautorka prací *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska 1850–1914. Díl II., svazek I. Muži z radnice*. (Ostrava 2008) a *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska 1850–1914. Díl II., svazek 2. Budování infrastruktury*. (Ostrava 2009).

Kontakt: andrea.pokludova@osu.cz

Doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D. (nar. 1970 v Opavě) vystudoval teorii a dějiny umění na FF Univerzity Palackého (zde 2000 PhDr., 2006 Ph.D.), od roku 1997 je odborným asistentem Ústavu historických věd FPF Slezské univerzity v Opavě. Zabývá se uměleckou kulturou Moravy a Slezska v 19. a na počátku 20. století, dějinami moderní architektury, památkové péče a historiografií dějin umění. Autor výstav ve Slezském zemském muzeu v Opavě a Domě umění města Opavy. Je autorem knih *Klasicistní architektura Opavy let 1780–1850* (Opava 2003) a *Koliba* (Opava 2004), *Edmund Wilhelm Braun* (Opava 2008) a spoluautorem knihy *Opava – Vídeň. Měšťanská kultura 19. století mezi periferií a centrem* (Opava 2011).

Kontakt: pavel.sopak@fpf.slu.cz

PhDr. Karla Vymětalová (nar. 1957 v Ostravě), vystudovala obor historie-němčina na FF Univerzity Palackého v Olomouci, následně obor latina na těžce univerzitě. Pracovala jako odborný pracovník v Krajském vlastivědném muzeu v Olomouci, jako středoškolský pedagog na gymnáziu ve Sternberku. Od roku 2002 působí na Slezské univerzitě v Opavě, kde přednáší dějiny starověku a latinský jazyk. Odborně se zabývá dějinami starověkého Říma a novodobou českou historiografií o antice.

Kontakt: karla.vymetalova@fpf.slu.cz

Ing. Leoš Zeman, Ph.D. (nar. 1943 v Protektorátu) studoval v mládí historii a cizí jazyky. Marxistická výuka společensko-politických věd za socialismu ho přiměla k volbě technického oboru. Vystudoval chemii polymerů na VŠCHT v Praze (Ing., 1965). Po vojenské službě pokračoval ve studiu v UMCH ČSAV, Praha. Po r. 1968 emigroval do Kanady, kde r. 1972 obhájil Ph.D. disertaci o fyzice polymerů na McGill University, Montreal. Mezi 1972-1976 pracoval na výzkumu biopolymerů v National Research Council of Canada, Ottawa; a na Harvard University, Boston. Po r.1977 přešel do průmyslu. Zabýval se vývojem a aplikacemi polymerních mikrofiltrů. Jeho knihy, výsledky, publikace a patenty se ale nevztahují k historii. Řadu let byl presidentem Masarykova Klubu v Bostonu a členem severoamerické Společnosti pro Vědy a Umění. Přípravoval přednášky o české historii pro obě organizace. Navázal kontakty s vynikajícími osobnostmi české a polské emigrace z r. 1948.

Kontakt: premysl@aol.com

Fil. Kand., Pol. Mag. Ulla Zeman (nar. 1948 ve Švédsku) vystudovala politické vědy, sociologii, statistiku a právo na Stockholms universitet. V devadesátých letech studovala psychologii na Luleå tekniska universitet a historii na Umeå universitet. Ve Švédsku pracovala jako středoškolská a univerzitní profesorka. Od r. 2005 studuje externě České dějiny a literaturu na Göteborgs universitet. Spolu s manželem využívá znalost švédštiny, češtiny, angličtiny, polštiny, němčiny, francouzštiny, ruštiny a latiny ke studiu historických materiálů a konzultacím odborníků z různých zemí. Její rozpracovaná studie má název: *Canonical Impediments for Medieval Marriages Found in the National Swedish Archives (Svensk Diplomatarium, 1150-1355)*.

Kontakt: ullazeman@hotmail.com